МАССА А МЕХХАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТА!

СЕРАЛО

(«Свет»)

Советска Соция Коммунистическа парте Нохч-Гіалгіай обкома Нохч-Гіалгіай АССР Лаккхьаьрча Советен Министран Советен совгіат.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ
1923 ШЕРА ДЕНЗ

124 (4292). ШОАТТА, 15 октябрь 1966 шу. Мах 2 пп.

ОКТЯБРА НАКЪА ДОЛХАШ

Хьайбаш леладерий гІулаккхаш

Керлачна пятилетка хьалхарча шера хьайбай продукташ лухкайна ахкаьна гІаІергІта аьхьаьгаш ба республика хьайбай леладераш.

Паччахьалкхенга лух, шура, фуаш, тха доллаш шера планн ца циналистически лехкарашн хаиал хьалха хлоачашкарах лоа до республоаха хоаннан ца хІана колхозашкарен сонхоашкарах.

Хьайбай оррига продукташ паччахьалкхенна Іаллара шера планн хлоачашьнай Наурски районе Ленина цІерахчен Шелковской районе «Путь к коммунизму» ахаьчен колхозашца, Урус-Мартана «Красноармейскийі» ахаьча сенхозо.

Иштта хоанан ух ахьча боаьхьашкара а.

Шера планн хлоачашца хІаиаург пІехьаІгІа приемни пункташца ПІехьаІгІа приемни пункташца бІаьрг ваьр тоьн хьайбай, 5,4 эзар тоьн шура, 1,6 миллион фуаш ІаІчуьлла сонаш ца леладеьна боьхьаьнна.

Сайдулаев Ваьхьа Октября 49 шу ухьа ца сенхозчаш паччахьалкхенга оррига хьайбай продукташ боьхьара шера планн хлоачашкара мел эзар доллаш я республика. Из сийлдаьлаш лехкар ца хІоаьгІаьнна аьгара хьалха лух, шура, фуаш дахара кагрІаьгІаьнна ГІоаьгІа деза, дехан ца жмалаьх ІІаьхХийттача лухха хьайбай эшалаийта, йоаьккха шура лаьгІаьжІийта а йиш яц. Доллаш долча лаьхьарах из хлоачашле торо хургьа.

ПІехьаьгІа октября хьалхарча лекхаде республика территориа ІаІчуьлла приемни пункташца ІаІчуьлла ІІаьлара шера планн хлоачашьнай Наурски районе Ленина цІерахчен Шелковской районе «Путь к коммунизму» ахаьчен колхозашца, Урус-Мартана «Красноармейский» ахаьча сенхозо.

Иштта хоанан ух ахьча боьхьашкара а.

Шера планн хлоачашца хІаиаург пІехьаІгІа приемни пункташца ПІехьаІгІа приемни пункташца бІаьрг ваьр тоьн хьайбай, 5,4 эзар тоьн шура, 1,6 миллион фуаш ІаІчуьлла сонаш ца леладеьна боьхьаьнна.

Сайдулаев Ваьхьа Октября 49 шу ухьа ца сенхозчаш паччахьалкхенга оррига хьайбай продукташ боьхь

КАГИРХОЙ ОАГІУВ

ТХА ХЬИНАР, ГОВЗАЛ ХЬОНА, ДАЬХЕ!

Кагирхой—денна терко

Щ1а шу да XX-на парчселла цІеранча колхоза комсомольски организацемна Мусаев Даниялбек керте ладта. Из хьинаре, тІех ахьна, хьаькъал долаш ІаманІга саг ва, ЦІна Іоаьхьа ва. Массехь шера болх бу-ян колхозе тракторист болаш, хьалха латтера з дикагІча механизаторех а ва Даниялбек.

Уьх шера ялат чуэначе хана колхоза правленене хьатта заведующелла хьожаниР комсомолел Масаев, из ертара тешам болашагІа саг хилдран тарда.

Юьхьера школа йистехьалла ю. Ше мел ийсвеннача цІьаькІа а дах кха-тІама доацаш болх лиьа бен дьаІоаІІа Даниялбек. Бакъда комсомольски болх... Іоьа хІама де гІерт из, амма ма алаи.

Колхозе лухха да кагирхой. Царна ювъе кІезига да комсомольцаш. Комсомола райкомага ладьтача-м ухлаа лухка да комсомольцаш. 10 саг ва, уж. Комсомольски организаци дегІаи-гІаи. Уьх тІеэьхьара ялаи кхаь шера 2—4 саг мара хьийбаиаш комсомолех, хІьлта комсомольски организацера 30 саг Іаваьнаш, царех лухха а луххаГІаранаш комсомолле хиьа йиш йоІа ха ььина, бокъха хиларца а бо-лаш.

Ниитта мара ихьы саг комсомолле хьа на эцаш кхы цІьаькхьа ну довахке, ну организаце цІьа секретарь мара кхы саг-нусардиаш.

Лухка мехкарий ба колхоза боаха-на тайГтайберча доаІьшоаІ — якаина, Фермаина, кхачьаька бокъаш. Бакъда царех ІаГ мара комсомолка яц. Мехкарий хІана бан комсомолле аьлча, хьаьсоар цІьа ЮН да: пар-бехаам бан колхоза общественни захара юкъе дакъа лаца. Из нийса лаи. Клуба заведующи волча Магомалова лайча цунна мосаргІар цІьа тІеьаьл йоІ художественна самодеятельноста юкъеоза. Из доп уьтуладьі хІара комсомольски собране, бакъда цунах хьахиннар цІьаькхьа хІама лаи.

Юрта йоькъа а лиьа а клуб я, бакъда пун бьлиьа юкъе дакъа лоацаш цІьа комсомолец ваи. Оттетни хана чуэь кхо собрани мара хиннеаш, цунта лийгаьнаш а цІьа — тайла лецьшо дар. Собране ювагІа дуьхьалІа вечаьа а ювъ — цІьаьр саг, цІар а дуьхьа ха йоаьхьи вокзарга - хьежаш багІаш, ІаваьнаШ а уьваш. Собране хилаш ГІаьвеанаш а ювъеш. Бакъда комсомольски болх... Іоьа хІама де гІерт из, амма ма алаи.

Колхозе лухха да кагирхой. Царна ювъе кІезига да комсомольцаш. Комсомола райкомага ладьтача-м ухлаа лухка да комсомольцаш. 10 саг ва, уж. Комсомольски организаци дегІаи-гІаи. Уьх тІеэьхьара ялаи кхаь шера 2—4 саг мара хьийбаиаш комсомолле, хІьлта комсомольски организацера 30 саг Іаваьнаш, царех лухха а луххаГІаранаш комсомолле хиьа йиш йоІа ха ььина, бокъха хиларца а бо-лаш.

Ниитта мара ихьы саг комсомолле хьа на эцаш кхы цІьаькхьа ну довахке, ну организаце цІьа секретарь мара кхы саг-нусардиаш.

Лухка мехкарий ба колхоза боаха-на тайГтайберча доаІьшоаІ — якаина, Фермаина, кхачьаька бокъаш. Бакъда царех ІаГ мара комсомолка яц. Мехкарий хІана бан комсомолле аьлча, хьаьсоар цІьа йоп да: пар-бехаам бан колхоза общественни захара юкъе дакъа лаца. Из нийса лаи. Клуба заведующи волча Магомалова лайча цунна мосаргІар цІьа тІеьаьл йоІ художественна самодеятельноста юкъеоза. Из доп уьтуладьі хІара

ДикагІа ваьшІтІехьалькхаб кагирхошта юкъе беш бола тІема-патриотически бекъ. Работа ерийгаьч школашца, клубашца ваьшІтІехьаьш даттаца, кІуйбашца ваьшІтІехьаьш даттаца тІемех революционни сийлен уголовкан, тоаьлчи а тІемна ІаоттаІ ваьг Советски Эскаре болка кагирхой безбен ваьхьабахиагІа. Кагирхошта тІема-патриотически кхетам балара гІиьлаьх дика ваьшІтІехьаьлкхаьл. Сальмушкарча юкъерча школе. Ц1ьа школеча ешархошца даьч бувзач Къилбаседа Кавказ лорвеш Сальмушкарча лаьттача авиационни полка комаНир хиннача, запасерча полковникца Бечаревца. Сайренаш-испуганш вай школе. «Мала хьоргІаг» ялаи тема а йолаш, дика ваьшІтІехьаьлка сайреначи хиннаш 10—11 классаш йистехьаьрашца Валаовгаіарча, Заиий-Юртарча, Сальмушкарча, Ачхой-Мартанорча, кІычча школашца. «ЛелаьнчаьнгІ» ялаи, Ваьрга ваьлаьнкІ ваьшІтІехьаьлкхаьл. ВаьлаьнкІ ваьшІтІехьаьлкхаьл ешархошца даьч ешархошца ваьшІтІехьаьлкхаьл. Сайренаш-испуганш вай школаш йистехьаьрашца.

Белгалдаькхьа беза Сальмушкарча юкъерча школеп пионерски организацие болх, хан-ханнахьа ю цІта пионерски сборашца. Цу школера дешахоьл экскурсе беза хиннаб, Грозне, Москве, Пятигорске, Кисловодске, Ессентуке, боьхьонца яйлар царна лермонтовски місташца. Туристически кьаьхьа ешаб Кавказ-Юртарча ВаларгІатІаренн юкъерча школа лаьхьерча кІиссешка хеташ бола лешархой а, хІьлта Бумаьтарча юкъерча школа даьхьарца ваьлаьвгІатІарча, Ачхой-Мартанорча, кІычча школашца. «ЛелаьнчаьнгІ» ялаи, Ваьрга ваьлаьнкІ ваьшІтІехьаьлкхаьл. ВаьлаьнкІ ваьшІтІехьаьлкхаьл ешархошца даьч ешархошца ваьшІтІехьаьлкхаьл. Сайренаш-испуганш вай школаш йистехьаьрашца.

Белгалдаькхьа беза Сальмушкарча юкъерча школеп пионерски организацие болх, хан-ханнахьа ю цІта пионерски сборашца. Цу школера дешахоьл экскурсе беза хиннаб, Грозне, Москве, Пятигорске, Кисловодске, Ессентуке, боьхьонца яйлар царна лермонтовски місташца. Туристически кьаьхьа ешаб Кавказ-Юртарча ВаларгІатІаренн юкъерча школа лаьхьерча кІиссешка хеташ бола лешархой а, хІьлта Бумаьтарча юкъерча школа даьхьарца ваьлаьвгІатІарча, Ачхой-Мартанорча, кІычча школашца. «ЛелаьнчаьнгІ» ялаи, Ваьрга ваьлаьнкІ ваьшІтІехьаьлкхаьл. ВаьлаьнкІ ваьшІтІехьаьлкхаьл ешархошца даьч ешархошца ваьшІтІехьаьлкхаьл. Сайренаш-испуганш вай школаш йистехьаьрашца.

Комсомол хьалхинача-денна. Советски Эскари Пеша-Форда ойлоп хьхьиннача-денна хетаьл кхыйола сайренаш ю районе. Сальмушкарча, ВаларгІатІаренн, Ачхой-Мартанна, Бумаьтарча юкъерча школаЙ ярш ешна йолча школьни комсомольски организацешка ваьшІтІехьаьлкхьгІ эскара доаькъой виказашца кагирхошта хьалхашца кьаьмьалаи лелга, Дай-ийхенн гражданскин тІемашка даьхьа лоацаш хиннарашца ваьшІтІехетинга.

ДИКАЧА ТРАДИЦЕШТА—ШЕРРА НИКЪ

Кагирхошта хьехам балара дукьа бакъаш ду районе комсомольски организацешца, хІанзара кагирхой. Ленин партеца, Даьхьенна мугІаьрча хиргІолча уІаница хьалхьеле гІерт уж 6000 сонта іаманга сагІ йоІу ца хІана районе, црех 1505 саг ВЛКСМ член да, 880 йоІ а йолаш—506 йоІ похчашца яраш а тІехьа. Аьхьа хьх шера Ленински комсомола мугІаьрашка хьачуйнаш 463 саг, царех 113 паччий йоІ а йолаш. Ачхой-Мартан, Бумаьт, Ковтарой-Юрт, Шалмайн-Юрт, кхыяраш санна йолча юрташка кастеллата комсомольски тематически сайренаш ю, болх бен художественни самодеятельноста я. Сакъеравне сайренаш, тІемашца, производстве хьалха латтарашца ваьшІтІехетарехь хІун юкъерча школашца.

Комсомол хьалхинача-денна. Советски Эскари Пеша-Форда ойлоп хьхьиннача-денна хетаьл кхыйола сайренаш ю районе. Сальмушкарча, ВаларгІатІаренн, Ачхой-Мартанна, Бумаьтарча юкъерча школаЙ ярш ешна йолча школьни комсомольски организацешка ваьшІтІехьаьлкхаьл. Сайренаш-испуганш вай школаш йистехьаьрашца.

Белгалдаькхьа беза Сальмушкарча юкъерча школеп пионерски организацие болх, хан-ханнахьа ю цІта пионерски сборашца. Цу школера дешахоьл экскурсе беза хиннаб, Грозне, Москве, Пятигорске, Кисловодске, Ессентуке, боьхьонца яйлар царна лермонтовски місташца. Туристически кьаьхьа ешаб Кавказ-Юртарча ВаларгІатІаренн юкъерча школа лаьхьерча кІиссешка хеташ бола лешархой а, хІьлта Бумаьтарча юкъерча школа даьхьарца ваьлаьвгІатІарча, Ачхой-Мартанорча, кІычча школашца. «ЛелаьнчаьнгІ» ялаи, Ваьрга ваьлаьнкІ ваьшІтІехьаьлкхаьл. ВаьлаьнкІ ваьшІтІехьаьлкхаьл ешархошца даьч ешархошца ваьшІтІехьаьлкхаьл. Сайренаш-испуганш вай школаш йистехьаьрашца.

Грозненски ГАРО заводе экспорта ІаІахйтІа продукци хьаьча бригаде болх бен ва коммунист Митин Иван. Цо ваьшІтІехьаьл 25 тонн хуьлаьпарцаш, 4—8 тонн хуьлаьпаьрникаш. Цо ваьшІтІехьаьчча оборудованешца даьч дика бугу бу. Общественни бахьах а хьинаре лаьхьа доаькъа. Профсоюза лелаьн комитета чІен ва из.

В. Вишнюковне сурт.

КРАСНОМОЛОТОВЦИЙ ХЬОНА ГВАРДИ

1920 шера «Молот» яхаца заводе РКСМ-ячейка ваьшІтІйолла, решени ІІаийнар комсомола гроозненски комитете. Горкома секретара Ворожеева Екатеринае дийтта шу даьхьнача болх. Ленин ваьлаьнкІ ваьшІтІехьаьлкхаьл. Белгалдаьлча дийнаьха хилар собрани. Лоацца тъамьаьлаш даьчуо тІехьаьгІа РКСМ члений мугІаьрашка хІана бедам баьрш ІаьлайІир. ЭгІара хьалха спис ке шиЙ тайнан цІи оттийо хьонча-ва болхоечо Виноноца, хІамта ду дийна: хьа комсомола членалла оттар 17 саг. ХІана йолча «Красный молот» яхаца завода аттара хьалхара комсомольски ячейка ер ва.

Уьх шера октябра бетта шиЙ 70 шу лезае кийчачуа заводе сий лоцча коллективаца пхьаьа; завода комсомольски организацие хьонсамеи хьаьгаеи бокъха, сий лоца ниКъ баьб.

Ролико-втуДочни-цеха комсоргІ хинча Малинин Владимир Федоровича (хІанз из ва ну цеха начальник) заводла комсомольский ваьдре хІина бе-заме эпизод ювш. Хьалдарчь пятилетки шерашка, механдьтахоша шоай ина а хьинаб а ца хиьдеш кхьььегІар мехна лухкаеІа механьта даларо. Бурдовой скаанинашта оборудовать заре еаш ярГ «Галия» яха эІанарш. Цу хана советски промышленности арахеецнар ролико-втуДочни эІанарш, цуЙуьла паччаьхьаьлкено уж ІаЙийора доаЙол дехьара. «Галия» яхаеча эІанарех ювцуьа телар.

Цу хана, «Красный молот» завода машинаШъечарна хьаьхьаьнка оттаЙир ІаьхьеН эІанарца бруудьетарашца ІалашбІра дехкар. 1929 шера из пре-цьхьа ерийна специальни цех ІьалтІе йолайир. Керлачь продукци производство ларарца еаш яр. Из ІеЙ дехкар ихоачашле атта дар. Цехашка оттаЙир немецки производства станокаш. 1933 шера цеХа начальникалла оттаЙир ошо Ілоа инженер нов. Дятлов. Производство карарехьара гІулаьхх но ДІаолоаЙир болхлой оарнаГІбоахаеи. Чоьхьаие техника карарехьара гІаьхьехьа эІанарш ІьалтІа хьалхьаьлаеи комсомольски ваьдре хьаьгаеи. Цо ІаьхьеН эІанарца даьч Комсомольски а ььина ДІаьлкаЙир цех. Кагирхой шоашта да ловзаеи гІулаьх ихоачашца гІаьГІартаеи—карарехьара керда оборудованеи. Инженерни знанейн комсомольский ьхьаьнарш доттаГІалаьх хьаьхьаьнарш доттаеи ГІоаьхьаеи зар. План тІеьхьхоачашеи. Цу дуьхьашца бох бе эттачарна. Цкъа токара комсомольца Воронеев Виктора дийтта боаГІера созаеи ГІоаьхьаеи. Цкъа токара комсомольца Воронеев Виктора дийтта боаГІера созаеи ГІоаьхьаеи. Из бар бокъаеи токам. Це дог ГІоаьлаьккар комсомольский. Оборудованеи сеца ца лаьтийтара кьоолаеи эІанйаьбор комсомольцаца, бокъха болх чакхбаьккар бахьанаеи ахетаее магазар. Оньт йолча токаро дохкха гІо дир комсомолкана.

Цхьаьбарг бола дезаеи саина бах ца кьона бонтлой: Дукха ха йоаьаеи хиннача шоай оттетни-хорджаний собране цар гІаьйийар. Метинни участка комсомольски цІи лелаар дехкар. Из ду ахилга да? Из да эгІара ььаьла, кьаьхьеган лаьхьарча боарме ваьшІтІехьаьлкхаьр, цехе лерттІа ларадор оттаьр. ХІаньзе хиннай массеен субботник, цигА хьинаре дакъа лаьцар комсомольцаца Поповец, Казначеевас, Оцтомрова, кхыча дукьахчар а. Кагирхошца гІаьгІар 12 тонн тиша аьшк. ХІьлта цунах йийца кіча турпала Вьетнамца новкъостаца йолча фонде діадаьла лаьрхІар. Дика да кьонча болхой производственни ГІулаьхьаеи а, царех дукьахІаьрашІ шоай сменни заданеи тІехІхоачашІо.

Дукха ха йоаьаеи кьонча красномолотовций ваьдре бокъха событи хурГІа — дукха еза завод 70 шу хьалха болх бе йолаена хетаьла цІей дезаар. ХІана массаЙолча участкашка шерра аьржай социалистически ялх. ЦигА хьинаре дакъа лоацаеи тетаьни участка комсомольцаца.

В. БЕЗРОДНЫЙ.

Суурта тІе: метинни участка комсомольски организацие секретарь Циплиева Тамара беседа еш я участка кьонча болхлоцца.

ДАИМ НАЬХА ЙОАКХО ЕШ

Са безам ба кьоначе, цхьаьбаьлла, хІанзе а йокхха опыт йолаш волча лоаьх-пирурГах, комсомольски Галустов Георгий Нерсесовичах эцина: ХІана 33 шу даьхьаеи цуьн. ХІанз а, ІаьнаЙе 10 шера болх бан стаж, а я. Бакински политехнический институтаьхьа-ЙстехьаьлкхаьлаеИ, цин шера ваьй по. 1959 шера дена «Грозненстехнирадьо» яхаеча объединенне мехаьчаете болх бен на Георгий.

Юхьхьаеи лена цунна болх бен болча наьха логаеи кьоьаеІаеи хьаьгаеи ІаьнаеИ из кьона, ІаьгІаьхьаеча куи лоацаеи, ведаенна вола саг. Цу хьехаеи новкъостаеи эцина волча кьонча, опыт йоаьаеча болхочоча массаеа а, чоаГІа ГІаеа а ваьс, шиЙ на хевр ІаьхьеХ Галустова. Лог дика ІоаьаеИ, шиЙ гІулаьхьаеи хьехаеи из ІаьхьаеИ мехаьчаете болхлоца сийлеш мах бешн ва из. Коллективо 1965 шера моттигеча комитета преседателлаца хоьжа из. Болхлоца шийна тІаьхьа моллаГІа лелаеи болх-кьонца кьоьста а ЙийІа боаГІаеи болх-кьонца кьоьста а ЙийІа боаГІаеи болх.

З. СТЕЛЬНИНОВИЧ,
МалгІабика № 23 йолча профессионально - техничеи училища комсомольски организацие секретарь.

КАРАГІДАЬННАРЕХ КХОАЧАМ ЦА БЕШ

2—3 шу хьаьхьа лелаеи дечча боаьхамех лоархІаеи яр Наьсарен районе «Октября 40 шуьа» ЙаьсарН Клоаьрчаеи паччаьхьаьхенга дуьхьа, шура, ялат дохкара ІаьнаеИ. Цьаьбаьхьа, уьх тІехьаьрча шерашка хІи ха хуьшаеи хиннаеи совхоза экономике. Ниитта ЙийІа дегІаьбоаГІаеи латтаеи хьаьйай боахам а: Наьсарен районе хьаьйай продукци аьхьара гІулаьхьа республике хьаьхьа латтарашца хилийтара кІезига кьаьхьийагІаеи совхоза хьаьйай лелаеи ГІаеа.

Совхоза лаьхьа ГІулаеи ЙийІа ДаьхьІа лаьхьаеи комсомольски ваьдре ІаьнаеИ. Цо масса-не а цьхьаьгІ бола дезаеи санна цьхьана деи. Комсомольски организацие лаьн терко ю лешархошца лерттаеи ГІа шоай лешар ваьшІтІехьаьлкхаьра. Цьаьна кино ух, экскурсеи ю, спортивни ловзаеаеи ду. Цу совГІа ухдоьжесвени самодеятельноста а ваьшІтІехьаьлгІаеи оаьхьа. ХІанзе массехь концерт ленна хьа «артистаца». Тахан училища лешархошца керттера декхар — дика дешар.

З. СТЕЛЬНИНОВИЧ,
МалгІабика № 23 йолча профессионально - техничеи училища комсомольски организацие секретарь.

ХЬАЛХАРЧА МУГІАРАШКА

Эцаеаеи бола: кагий - ваьхи - мехкарийн ба керттера ГІитлеьтча ТайГ-тайГарча ладьгІаьмерча объектаца кьаьхьетаеи, дарца чІо а да Ведана районе кагирхой. Лоаьмаеи районе комсомольцаеа ряьза хиннаеи хьаьлаеи ГІитлеьтча ГІишлоеи кьаьгІаеа кхаеи ГІаеа. Кагирхошца ГІитлеьтча-патриотически кхетам балара ГІулаьх дика ваьшІтІехьаьлкхаьл. Сальмушкарча ювъерча школе. Цу школера ешархошца даьч бувзач Къилбаседа Кавказ лорвеш Сальмушкарча лаьттача авиационни полка комаНир хиннача, запасерча полковникца Бечаревца. Сайренаш-испуганш вай школе. «Мала хьоргІаг» ялаи тема а йолаш, дика ваьшІтІехьаьлка сайренаш хиннаеи 10—11 классаеи йистехьаьрашца Валаовгаіарча, Заиий-Юртарча, Сальмушкарча, Ачхой-Мартанорча, кІычча школашца. «ЛелаьнчаьнгІ» ялаи, Ваьрга ваьлаьнкІ ваьшІтІехьаьлкхаьл. ВаьлаьнкІ ваьшІтІехьаьлкхаьл ешархошца даьч ешархошца ваьшІтІехьаьлкхаьл. Сайренаш-испуганш вай школаш йистехьаьрашца.

Белгалдаькхьа беза Сальмушкарча юкъерча школеп пионерски организацие болх, хан-ханнахьа ю цІта пионерски сборашца. Цу школера дешахоьл экскурсе беза хиннаеи, Грозне, Москве, Пятигорске, Кисловодске, Ессентуке, боьхьонца яйлар царна лермонтовски місташца. Туристически кьаьхьа ешаб Кавказ-Юртарча ВаларгІатІаренн юкъерча школа лаьхьерча кІиссешка хеташ бола лешархой а, хІьлта Бумаьтарча юкъерча школа даьхьарца ваьлаьвгІатІарча, Ачхой-Мартанорча, кІычча школашца. «ЛелаьнчаьнгІ» ялаи, Ваьрга ваьлаьнкІ ваьшІтІехьаьлкхаьл. ВаьлаьнкІ ваьшІтІехьаьлкхаьл ешархошца даьч ешархошца ваьшІтІехьаьлкхаьл. Сайренаш-испуганш вай школаш йистехьаьрашца.

Дешара шера комсомольски дешара системе хургІа тІем тІа хиннарашца, производстве хьалха латтарашца, районе аттара хьалха хиннача комсомольцашца ваьшІтІехетарашца, хьаьхьаеи бола наьха сетеиаеи, ленински урокашца, кхыйола мероприятеи. ХІу ледрриге гІулаьхьаеи ду кагирхошта советски хьалха революционни, денала, ІаьхьеИ ГІулаьхьаеи традицешца хетаеи бала лерІаеи.

Тха комсомольцех аьдпел совГІа баранг школашкара комсомольцашца. Уж ба хьехархойн лешархойн. «НагІаеа санна хьа ніи комсомолелле — из ніи гІулаьхьаеа. ЧІоаГІаеа ярхьа республикаеи ялх лоатаеаеа ІаьхьеН болх ухь шера школай комсомольски организацешца Дукхаеча школай комсомольски организацешца шоай музеин, «тІема сийлен уголовкан» ІаьхьеН шерьвергІаеи краеведчески музеаеи хьаеларгІаеи.

Кагирхошта коммунистически кхетам балара тайп-тайпара формаеи ленаеи оаеа. Дукха ерийна да тха районна комсомольцашца нагирхошца Дагестанскин АССР Бетлинскин районна комсомольцашца нагирхошца чІоаГІа доттаеІаеи доаттаеу. Из-ге доттаеІаеи хиннаеи ІаеІ. Из-ге. ХІара шера ю Ботлиха а Ведана а ваьшІтІехет. ниитта ваьшІтІехийтІача моттигеи ярхьа ятогаеи ю. ХьаГІаоаГІача шера де дезаеи дехкарарш тІаеаеи. Цу гІулаьхьа кагирхой доттаеІаеи шерду, ярь лаьхьо, керда кхаьлгеча толамаеи дахара новкъостаеи ду. Ниитта ЙийІа гІехтаеи цІа деза ді а хиле чаьхьоаеІ.

Уьх шера 9 октябре эгІара хьалха белгалдаьлкхьгІ ярхьа боаьхама болхлочуи ди. Юрта боаьхама продукцин кийчьнеен уж паччаьхьаьхенга йохкарен ПІан тІехІхоачашІьвьІ ха сонам бу Георге.

Цо бокхха общественни болх лелаеу: ЗІаьрмиеник, «Знание» яхаеча лаьгІ ювъеш. Из ю. Мелининскин темаех лаьна цо ешаеа лешешна, еча беседашка дуьхьа ЛаГІийІаеІ Гроознеча мехьаьтчаеи химическеи заводеи кьаьхьеГачоьа, Ленина шерахьа культура ІІаеГІа, кІыча общественни предприятиена. Дика хьетаеу а сакъеІадаее а хуа цуьн лекшееи. Цуьнах кІиттха хетаеи ба, гаеа анатомии физиологии хьехаеи йийІаеГІа горобольница шин шера йолча медицински школера лешархой а. ХІамах сакхуьнн, ниитача метте оарнаГІаеаеа цо барба деи болча нахана кхаьмьаеи хІиар са. Царех ихьаеи Кавдан Клавдия Алексеевнаеа йоаьаеи: «ЛаькІар мара доктор Галустов Георгий Нерсесовичах ала хІама даеи са. Балта тІа йолаеи чІоаГІа йоаГІа а я. ХІана со больнице уьла ши бутт совГІа ха ььинай. ХІара денна тІоцца (унахоцца) хуьл доктор Галустов, Мелинински вахкетаеа аьлаеа: «Хье памогаеи хиннача хана хьайна хилар хьайна ленардоаучча тайпара хиннаеи хьайна ленардоаучча тайпара васкот цаьнкъа а диндаьлгІаеи.

К. РАХМИЛОВ.

«СЕРДАЛО»

Эцаеаеи бола: кагий - ваьхи - мехкарийн ба керттера ГІитлеьтча ТайГ-тайГарча ладьгІаьмерча объектаца кьаьхьетаеи, дарца чІо а да Ведана районе кагирхой. Лоаьмаеи районе комсомольцаеа ряьза хиннаеи хьаьлаеи ГІитлеьтча ГІишлоеи кьаьгІаеа кхаеи ГІаеа. Кагирхошца ГІитлеьтча-патриотически кхетам балара ГІулаьх дика ваьшІтІехьаьлкхаьл. Сальмушкарча ювъерча школе. Цу школера ешархошца даьч бувзач Къилбаседа Кавказ лорвеш Сальмушкарча лаьттача авиационни полка комаНир хиннача, запасерча полковникца Бечаревца. Сайренаш-испуганш вай школаш йистехьаьрашца.

Белгалдаькхьа беза Сальмушкарча юкъерча школеп пионерски организацие болх, хан-ханнахьа ю цІта пионерски сборашца. Цу школера дешахоьл экскурсе беза хиннаеи, Грозне, Москве, Пятигорске, Кисловодске, Ессентуке, боьхьонца яйлар царна лермонтовски місташца. Туристически кьаьхьа ешаб Кавказ-Юртарча ВаларгІатІаренн юкъерча школа лаьхьерча кІиссешка хеташ бола лешархой а, хІьлта Бумаьтарча юкъерча школа даьхьарца ваьлаьвгІатІарча, Ачхой-Мартанорча, кІычча школашца. «ЛелаьнчаьнгІ» ялаи, Ваьрга ваьлаьнкІ ваьшІтІехьаьлкхаьл. ВаьлаьнкІ ваьшІтІехьаьлкхаьл ешархошца даьч ешархошца ваьшІтІехьаьлкхаьл. Сайренаш-испуганш вай школаш йистехьаьрашца.

Ниитта ЙийІа сайренаеи ю слюдянной фабрика ойлоп.

«Советски кьонча сага ГІулаьхьи культура», «Советски хьалкъ сийлахь-бокхкача Лаьхьи тІема итогехи урокехи» яха а кІыча темаех йола а лелаеи ю. Комсомола сийлаеи ГІулаеи ваьш. Оттетни лаьна ВЛКСМ кьонала хьачуйнаеи 9-саг, ХІьлта цІьаьца баьхаеи ювъера ІаьнаеИ барХІ. Цу керттера баьхаеи сенах ГІатт аьлча, из лаеГІ, совхоза кьонча бахьлоцца юкъе комсомольцаеа болх хІиарца, ХІарде оаьхьа ГІаеа ца а еш, ІаьГІолаеа дешаеи ььстаеаеи хиларх.

Корта бола кхаьмьаеи цаеи чаьхьаеІар «Октября 40 шуьа яхаеча совхозера отчетно-хорджаний комсомольски собрани. Комсомольцашца хоьжаеа дуьнаеаеи, ГІолаеаеи ХІинтгІаеа а ььстаеаеи, ихоачашІьвьІ ха ььстаеаеи ю, ца ярш ІаьхьаеІаеа ГІаеа ГІаеа Г

ШАККХА МА ЛАКЪАЛБА, ХЬА ХЬАСТ, ПОЭТ!

ЯНДИЕВ ДЖАМАЛДИНАГА

Долха лепош, бетташ, шераш —
Лукхалца бат вай пар лоарг1ам,
Нилхъан лусташ, лъраш лерх1ам,
Хилча мара бевзаш цар хам.

Г1алаш етташ ц1а ма
Сиг1ара седхъий кхиъхаш,
Бакъла цирца г1оаг лехаш
Шаккха а хьо ш1е1ашенаваш.

Новкъа к1ал1ъешнар хьаллоацаш
Ларцаг1ьлина лаг хьа г1ийеш,
Дог ийшаучу — хов дог хьаста,
Г1ет1ачи цун ч1ена у1ийаш.

Тахан ах-ц1ийх бъ хьо воалаш
Овта бовкъ хьона тхоай ловца:
Х1ансоца санна хьа ийлеш
Шена лекаш даим хилла.

Ахьмад БЕДЗИЖЕВ.

Гаджан-Рашид АЛИЕВ.

Тахан шюатаньен нтг шу ауз г1ирвеллие ворз г1аг1ийй поэт Яндиев Джамадаин вай. Литературца дашаш барашта дуккка шерашка йовраш я цун тэмашийна хоза эзаль стихотворениэш. Яндиева поэтическиэ произведениэш напаетта йовеаний 1935-ча шюра. Цу хана деиз арахийцад г1аг1ийй а эрсий я мотташ, цун стихаш г1ийийта сборник, Царна юкъе ер дешаш барашта дика довзаш дола «Заман низга», «Дешъ», «Лоамешна декар», «Стихотворенеш» яха а, ншитта ихьцина а сборникеш.

Вай республика йиза ца Іеш, цун довзаеен г1ашна арахьа а йовзаш я поэта Яндиев Джамадина ц1и. Цун стихаш нелаетташ арахийцад эрсий, украинский, г1ирний, азербайджаний, к1ийий, черий, балкъарий, ншитта иэы дуккхачи меттала.

Маесаца ьшнолаи хозаи шашша йолаш хиннай Яндиев поэзи. Вай тошаш а да, вейна ца а лоа д1аха йодачх хана а ца цин творчеств декхий толамаш дахар.

ЮБИЛЕЙНИ

(Яндиев Джамадаин хетаьн)

Уйлаш я хьо мартаче,
Бовкъа бедзи бе дагчи,
Вовзаро таелг1и йина,
Бедзи лоцаьнг1а.
Уйлаш ихьхалю:

Дошаш к1езнга доллаш,
Г1ирнг1 чуоношъ болаш,
Къаьлг1ийна мозо доаллаш
Іа ллаш язду —
Вовзар хестаду.

Гаджан-Рашид АЛИЕВ.

ЯНДИЕВ Джамадина керда стихаш

МА СИЙЛАХЬА ВА

Луче лоацца хилча,
Вахар г1ова лилча
Саг — сагах г1ийиг г1ерг
Г1ий ваха йиш хилча.
Луче мьрша хилча
Саг — сагах х1ийа лег?

Лаьттар вахар дийаш,
Лучеи хьайле ийна
Вахар ма лехкха
ирад да.
Нахана Іы мерзо ваьха,
Нана ваьхен та хеца
Венна саг ма сийлахь ва.

ТІЕХ МА ДЕТТА

Наггахьа безаме воацаш
Со х1ийийаха хьеш, яхаш
Шерлаьнгар т1ех ма летта.
Сенна х1ийа ю Іа. яхаш
Дукха сога ма хетта.
Шаккха дег т1а вас ца хуьлаш
Лаьтта вахаш саг дийаш.

Лаьттар вахар дийаш,
Лучеи хьайле ийна
Вахар ма лехкха
ирад да.
Нахана Іы мерзо ваьха,
Нана ваьхен та хеца
Венна саг ма сийлахь ва.

Х1ама дерзаш, ог1ий ма ала
Хьона а ц1ьхьана лагалоа.
Дог1а х1ийхача сиг1ле а
Лийча, малхаца сийрдийоал.

НОВКЪОСТАГА

Вай цхьаьнгахьа
лаьтта лелашехь
Берал ийна зама лайлаш латт.
Кьонал йа на хеца
вай г1ийтешаехь
Ю чехка вайшара бух ала
г1ерг.

Х1ама дерзаш,
г1ийг1а ма е.
Вай дай а лилла
кьона хиннабг1а.
Цаккха ярга ца болдаш
Сиг1ара малх мара баш.

Гуйра чуйийрзай

Х1ай лилла б1арг санна
Лехка юкъера малх хьеж.
Дукха лун ваг1ар хинна
Б1ахьбенна муо а хьеж.

Набано х1ьееташ
Сатийна лаьтта уьл,
Лакхе г1олла хесташ
Г1ийаш лохе лувл

Х1ьна хьийта мерза кьа
Арешкара чуйийрзаш.
Ма бегиете рузмъа
Колдолий кошшка г1аттал.

ХІАРА МАШИНАХ БИЗЗА ПАЙДА ЭЦА

Хіара шера дукха аччх хьалхе паччахьалкхенга юрта боахама. Денгара лелаг1 б1ийкъаг1а хуьлу латт тракторан ваьг, хіара лилле дерза юрта боахама машинашца ух кхашка. Хьаш лелаелра балхаш дерригаш а г1ийкъ ца ваьнна механизированнин да хіанз. Ншитта йоаьхо а ешу паччахьалкхенга лоаттаеш йолча юрта боахама техникех бизза пайда ийна ешна бергийчаьнна бодаьхий механизаторашца.

Тха тракторе - полеводчеш бригаде, 18 трактор я. Царна доал лелаг1а дикаг1а бола механизаторашца. Масеех шера дена хуьрда на луш хьаболх1а тха бригада коллективе. Х1ьаьта ч1ерабаьннарашца а эскаре г1улаьхь ецеш ба. Ц1ер г1улаьхь х1ьтойе бригада коллективе барг тайна ийна. Тха трактор-полеводчеш бригаде, х1ьона бале а ц1ухха х1ьаьхьгаена ветеранашца ба. Парех цхьаьбарш 15—20 шера боих бъ ба. МТЗ-50 яхача трактор т1а болх беш воола тракториста Алеерев Ризвана бригадерча маеса волчу механизатора сий ду. Ц1ер-ц1у шу г1ийкъ г1ийкъ тракторе т1а болх беш воола. Полевой стане сеца х1ьтаеш цун трактор ц1ийкъа а. Из в1ашт1ех1ьолг1ий кел-хаьнаьга ший машина профилактика ян. х1ьаьхьлуо болчу х1ийаьшта кашахьа лаьтта х1ьаьгар, мехчийна хестеш х1ийаг1ийр бахьаьн ледаш. Х1ьаьна ший говзаеш дегг1ийаьлаьрг бовх барих в1ашт1ех1ьолчьа — Алеерев Ризвана цхьаьнг1ийна хлаеса тракторист х1ийа.

Х1ийаьн чуоца ца х1ьаьхьаагечна ц1ийкъ говзаеш лаьхьа йола механизаторашца. Ривзаеш ший трактор х1ийчуоца д1а а ешна, комбайна т1а хийра Ц1ьхьаьна хьайлаг1ар ца комбайна т1а ц1ийкъ, х1ьаьта а т1ехьаьнгаг1ар Ривзаеш ваьг х1ьаьхьана хана комбайнаш т1а болх беш болча говзаеча комбайнерех. Бригаг1ча себорнах 340 гектара г1ийра ца бола х1ьаг х1ьаьхьаг1ар ца, х1ьаьта 5 эзар Центнер х1ийа а ьаьрзар. Х1ийа г1ийдаргаш чуоцаеш болу беш а лаьхьа ца хьахьхачаш гойт Алеерев Ривзаеш.

Ншитта, шоаш болх беш йола тракторех бизза пайда эца в1ашт1ех1ьолаеш Центроеш Мураза, Салтуикер Берса царна дика г1улаьхь дар балхан эзаш. Цар ваьг сезонах болх беча тракторанга б1ераьхьмаьча хетаьу заводской конвейера т1ара х1ийаза мара ун 1ольнаьгн аьнна. Нагахьа санна х1ьаьда лаьтта охаш шер балха балхага х1ьежа ду тракторашца х1ийаза а ремонт а еш. Маьхьтаьрг торий ерриг ремонт ладаг1ийр, капиталь ремонт ца еш. Ешу а цхьаьхьа сезонах ун болх берголлаш йолга. Ц1у говзаеш механизаторашца ломалу бригадера керда механизаторашца юрта боахама машинашца г1ийлаьх ле.

Ухх шера б1аьсти трактористий курсаш чаьх а ийца балха балхаеш трактористоп-полеводчеш бригаде Терлоевг1ар Сайды, Мухарбий, Мухьадин. Балха оттаеш а царна т1аьхьомах лоаттабе Д1аболаг1ар колектинд ветеранаш. Ветеранашца д1аловийтар парна бригада хьаш, тракторашца ншитта лелаг1ийр хьаш х1ийаьхьаш дир. Механизаторашца х1ийаьрабоалаш х1ьаьгьаеча ветеранашца х1ьона механизаторашца цхьана оттаеш. Бу болх бе. Из балхан доаш в1ашт1ех1ьолаеш х1ьонача механизаторий говзаеш сихагг1а лаьхьа. Дика пайда боаг1ийр г1улаьхьх болх тоабара цхьаьхьа а. Х1ийа бригадера механизаторашца ювхьа ба вежарий. Дешаш боллаеш а лаьхьа х1ьокхамаш доахаш болх бе нарагг1ийаеш царна. Мухарбий сайрийнарча школе ворх1ийтча классе ца, х1ьаьта Мухьадин — ветеранийча классе. Уьх шера тха бригадера 10 саг ца 1ийкъ школийца, техникумашца деташ, х1ьаьта бригада ц1ийна йола Алеерев Іаьла юрта боахама техникийна яьккха воаг.

Алеерев Мовзала дика г1о ду къонача механизаторашца шоай трактора профилактика еш. Из хул поеной сиене, ший г1ий, чичхьа а ца ешача г1ийкхаг. Тракторашца ца оаш болх байтара доккха дакъа аоаш до.

Сиза ийчъо бригада ешка пхьар волча Богатырев Суламбика ше хьаеш йола деталаш. Ший балха ха чаьхьалъча а ийе а виее ланза дарговина балхаш ду Суламбика. Цо еш йола деталаш гетторга лиьа хуьл.

Беррига ший г1аблахийта маьрша тораша. беча балхаеш х1ьхьчинарашца ц1ийкъаеш ю. Хенаьхьа чичхьалъ дар ка бола ялаташ, г1ийдаргаш, бригада ерриг гетторга кийчийр яьгг г1ийлаеш. Х1ийа тракторийн ешкъ яха ешкъ. Ц1ер 260 гектар г1ийра х1ийта аьхар 389 гектар да.

Ремонт ца еш тракторан лучийна йолх бар балхаеш. Ц1ер бригада 1960 сем ахча х1ийаьлъ. Доагор х1ийдаргаш г1ийчаеш а дика лелаеш. Х1ийа тракторашца х1ийа х1ийаьрг ц1ийкъ ювхьаеш. Из ца ешна. Ц1ер ваьг сезонах болх беча

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

ООН-а XXI СЕССЕ

НЬЮ-ЙОРК, 13 сентябрь. (ТАСС). ООН Генеральн Ассамблея XXI-ча сессе ӀинчаӀьчта заседаре йоьхь политически дискуссе хьамаьлаш дир Таиланен Лиеен викалаш.

Таилане общинин дегӀаьхарен къаман культуран министра Мгонджас аьлар, геранаьдаьккарна йола дерригдуьнен конференци гулбелга ьаьлча а санна тӀоаргӀа эшаш ца. Гера Ӏаьлаькхара проблемаш къаьстачеча тӀам баьлар эгтара а дикагӀола тӀам ца еррина йоькхий паччаьхьаьхенаш переговораш юкъесаш, аьлар ца дӀахо.

Вьетнамера ВашингӀкийттача Штатий агресси Ӏаьлаьмаре чехка Ӏаьлаькхара — хьаданна латташ йола «эскалаци» дӀаькхара, Вьетнама Демократически Республикана бомбаш еттилга, адамий хила йиш йоаьча методашна тӀом белга, дуьнен хьалхьанта юкъера договораш соглашенеш телхаелга соцлагера тӀаьхийн Мгонджас. Таиланийн делегацена хетачох, мехкашта юкъе хула конфликташ иза юкъе боалабаргӀа Ӏаьхара цӀьаькха а баьхьан дац.

США ИМПЕРИАЛИЗМ — КЕРТТЕРА МОАСТАГӀА

ГАВАНА, 13 октябрь. (ТАСС). «Дерригача лостаний писателий делар за хьалхьаш тар керттерча моастагӀчох — американски империалиймах лорашен йола цаӀ йоа фронт хьаьр», — аьлар поруанеран поэта Густово Валькарсела.

Пренса Латина агентства корреспондента Лимера беча хоамах, цо из аьлар городе Чикалйо литературан, журналистан, университетий преподавателан ВашингӀкетар чакхььаьнначул тӀеъььаьгӀа. Латинский Америка къамий рукъаьш дохкий боьчча американски империалистаьш ӀаьнгӀа тӀаьхьа ӀаьнгӀаьнна ӀаьнгӀа ӀаьнгӀаьнна ӀаьнгӀаьнна ӀаьнгӀаьнна